Reviderat av medicinska kommittén 2025-08-26

Medicinsk arenasäkerhet för elithandboll

Bakgrund
Plötslig död på idrottsarenan är en ovanlig händelse förenad med stort trauma och medial uppmärksamhet. De flesta dödsfall orsakas av plötslig hjärtdöd, vanligen drabbandes någon i publiken. Risken uppskattas till cirka 1/500 000 och år. Prognosen vid ett plötsligt hjärtstillestånd är helt avgörande av adekvat hjärtlungräddning, kort tid till defibrillering och fortsatt intensiv hjärtlungräddning i sjukvårdens regi. Man brukar ange att maxtiden till defibrillering är 5 minuter, vilket förutsätter närvaron av en defibrillator på arenan eller i ambulans på plats. För att uppnå ovanstående krävs en strukturerad organisation kring omhändertagandet vid hjärtstillestånd.

Också vid andra akutsituationer, svåra skador eller katastrofer (t ex brand) behövs ett inträ nat, strukturerat agerande, som skall vara dokumenterat skriftligt. Idrottsarenan innebär en rad specifika svårigheter som trånga utrymmen, fyllda läktare och försvårade transporter på grund av trafikproblem. En medicinskt ansvarig läkare för arenan ifråga skall därför tidigt involveras i arrangörsgrupp inför större matcher eller evenemang avseende medicinsk arenasäkerhet.

Minimikrav på arenan
vid Handbollsligan herr och dam samt ATG Svenska cupen från och med omgång fem (åttondel och framåt).

Medicinskt ansvarig läkare (matchläkare)

- Matchläkare tillsätts av hemmalaget
- Matchläkare ska vara uppdaterad i arenans så kallade medicinska aktionsplan (MAP)
- Matchläkare ska vara legitimerad och ansvarar generellt för bägge lagen (om motståndarlag inte har egen läkare med sig) och domarna
    - Matchläkaren ska ha med utrustning och läkemedel för att kunna ta hand om akuta skador som kan uppstå i samband med handbollspel
    - Inför matchen ska läkaren varit i kontakt med båda lagen och ha god kännedom kring arenans rutiner i händelse av allvarlig händelse på plan
- Matchläkarens placering ska vara i närheten av spelplanen med god sikt över hela spelplanen
- Namn på matchläkaren och dennes position i arenan under match ska kommuniceras på tekniska mötet 60 minuter före avkast

Minimikrav på arenan vid SHF arrangemang
arrangemang som Svenska Handbollförbundet är ansvariga för, så som landskamper (senior, ungdom och ligalandslag), ATG Svenska cupen.

Medicinskt ansvarig läkare (match- och arenaläkare)

- LOC är ansvariga att tillsätta matchläkare
- Läkare ska vara uppdaterad i arenans så kallade medicinska aktionsplan (MAP)
- Läkare ska vara legitimerad och ansvarar generellt för samtliga lag (om lagen inte har egen), domarna och publiken.
    - Matchläkaren ska ha med utrustning och läkemedel för att kunna ta hand om akuta skador som kan uppstå i samband med handbollspel
    - Inför matchen ska läkaren varit i kontakt med båda lagen och ha god kännedom kring arenans rutiner i händelse av allvarlig händelse på plan
- Läkarens placering ska vara i närheten av spelplanen med god sikt över hela spelplanen och arenan
- Namn på läkaren och dennes position i arenan under match ska kommuniceras på tekniska mötet som sker i samband med matchen

Om fler än 5000 åskådare förväntas besöka matchen tillsätter arrangören även en arenaläkare

- Arenaläkare tillsätts av arrangören
- Arenaläkare ska vara uppdaterad i arenans så kallade medicinska aktionsplan (MAP)
- Arenaläkare ska vara legitimerad och ansvarar generellt för publik och funktionärer
    - Matchläkaren ska ha med utrustning och läkemedel för att kunna ta hand om akuta skador som kan uppstå i samband med handbollspel
    - Inför matchen ska läkaren varit i kontakt med båda lagen och ha god kännedom kring arenans rutiner i händelse av allvarlig händelse på plan
- Arenaläkare ska vara behjälplig och assistera matchläkare på begäran från denne, d.v.s. skall inte beträda handbollsplanen om inte matchläkaren begär det.
- Namn på arenaläkaren och dennes position i arenan under match ska kommuniceras på tekniska mötet 60 minuter före avkast.

Medicinsk aktionsplan (MAP)
En MAP ska upprättas skriftligt före tävlingen ifråga. I en MAP redovisas vem som är medicinskt ansvarig läkare för arenan/arrangemanget, men också arenans utrustning, medicinsk personal, transportmöjligheter, kommunikation, kontakt med lokala sjukvårdsorganisationen samt vilken form av och vem som är ansvarig för kontinuerlig träning av akutmedicinsk säkerhet (t ex hjärtlarm och katastrofövningar). Medicinskt ansvarig läkare ansvarar tillsammans med arenaledningen för upprättandet och uppdateringen av en MAP.

Medicinsk utrustning och läkemedel på arenan

- Det ska finnas defibrillator(er), i sådan omfattning att defibrillering kan genomföras inom 5 minuter (ta tid från längsta avstånd med fylld arena).
- Basal medicinsk akututrustning såsom bår och frakturfixeringsmaterial.
- Läkemedel för akuta medicinska tillstånd såsom t.ex. hjärtstopp och allergisk chock.

Ambulans på arenan

- På samtliga seniorlandskamper och på övriga matcher med fler än 5000 åskådare ska arrangören se till så att det finns ambulans stationerad i arenan under match, med två personal varav minst en sjuksköterska med utbildning i ambulanssjukvård och den andra minst utbildad ambulanssjukvårdare.

Transport/kommunikation

- Ett fungerande kommunikationssystem, enligt MAP skall finnas, som inte bara består av mobiltelefon utan behöver kompletteras med walkie-talkie eller motsvarande.
- MAP ska innehålla uppgifter om avstånd till närmaste akutsjukhus (i minuter med ambulans respektive avstånd i kilometer) med hänsyn tagen till eventuell förväntad trafikproblematik matchdagar.
- Direkt kommunikationsväg från match/arenaläkare till ansvarig personal vid närmaste akutsjukhus skall vara etablerad på förhand.

Träning av personal

- MAP ska tydligt ange omfattningen av och hur ofta samt på vilket sätt den regelbundna träningen i HLR, akut omhändertagande och katastrofträning ska ske.
- Ansvarig för träning av personal ska framgå av MAP.

Medicinsk personal

All legitimerad medicinsk personal har ett eget ansvar att inneha den yrkes-/ansvarsförsäkring som behövs för medicinska uppdrag inom idrotten.
För medicinska kommittén, Svenska Handbollförbundet.

Jennie Classon
Örjan Johannesson
Martin Asker
Hampus Lüning
Viktoria Karlsson